

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 41.

V Ljubljani, 11. vinotoka 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Dunajski shod zastopnikov vseh avstrijskih učiteljskih društev v zadevi regulacije učiteljskih plač — sklican.

Shod zastopnikov vseh avstr. učiteljskih društev v zadevi regulacije učiteljskih plač se sklicuje **na dan 2. novembra 1907. na Dunaj.**

Zborovanje se prične ob 10. uri predpoldne v „Josefssaal des Lehrerhauses“, VIII. Josefgasse 12.

Prvotno je bilo določeno, da se snide shod dne 30. junija 1907.; zato so „Zavezina“ društva, „Savez dalmatinskih učitelja“ u Spljetu in „hrvatska učiteljska društva“ v Istri že sprejela dotične resolucije in izvolila odposlance. Sprejete resolucije in mandati izvoljenih odposlancev ostanejo v veljavi tudi za to zborovanje. Prosim le gg. odposlance, da se **prav zanesljivo in polnoštevilno udeleže shoda.**

Imena slovenskih in hrvaških odposlancev iz Dalmacije in Istre, navodila in druge podrobnosti glede potovanja in zborovanja priobčim v prihodnji šte. „Učit. Tov.“ Danes pozivljam gg. odposlance, da naj prosijo prometno ravnateljstvo v Trstu za polovično vožnjo po železnici. Prošnjo mora šolsko vodstvo priporočiti in pritisniti štampiljo.

Nove „Legitimacije“ dobe gospodje delegati potom svojih društev.

L. Jelenc,

predsednik Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Dobra znamenja.

^ Živo so nam še v spominu oni prekrasni dnevi, ki smo jih doživeli v idilični Radovljici povodom zborovanja našega parlamenta — „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Veličasten je bil naš shod, in lahko smo ponosni nanj. Zakaj do te vzorne, lahko rečemo, edine organizacije v take m obsegu, kakršno ima ravno slovensko učiteljstvo, smo se pospeli iz lastne moči, z lastnim trudom, z lastnimi gmotnimi žrtvami. Kuratorjev nismo rabili in jih ne potrebujemo!

In kar nas najbolj veseli, je pač dejstvo, da smo na tem zborovanju opazili toliko mladih, svežih in novih učiteljskih oseb, da vsemu svetu lahko zakličemo: Naš trud ni bil zaman! Prava je naša pot in ni se nam bati prihodnosti! Ves značajni mladi učiteljski naraščaj stoji v naših vrstah! To je naš ponos!

Da je pa naša vzorna organizacija postala na Slovenskem faktor, ki ga upošteva in ki ga mora upoštevati slovenska, ali lahko rečemo: jugoslovanska avstrijska javnost bodisi na političkem, bodisi na gospodarskem polju, je pokazala ravno letošnja naša skupščina.

Spominjamo se, s kakim vriščem je po nas padla ona slovenska javnost, ki se boji vsake javne kritike in ki najrajša v vsem svojem delovanju slepomiši, ko smo na občnem zboru našega parlamenta v Pulju le rahlo „napadli“ našo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, trdeč, da je delovanje tedanje družbe sv. Cirila in Metoda za slovenski narod brez p o m e m b n o, zakaj dokler ima ta družba edini namen, preskrbljevati z velikanskimi denarnimi žrtvami nekaj za šolstvo nesposobnih šolskih sester, dokler ne dobi slovenska javnost jasnega vpogleda v gospodarstvo te družbe — je vsaka žrtev brezplodna. In v duhu vidimo še danes moža, ki je hotel na občnem zboru ravno te družbe v Št. Jurju na Štajerskem pritisniti pečat izdajalstva slovenskemu učiteljstvu zaradi te potrebne kritike.

Da je bila pa tedanja naša kritika potrebna, je pokazal ravno letošnji občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda v Bohinjski Bistrici. Čudom se čudimo, kako je mogla slovenska javnost trpeti, da ni prisilila predsedništva te družbe, da mu poda v teku dvajsetih let vsaj en proračun in natančne letne račune.

In ravno letošnja naša skupščina v Radovljici nam je dala popolno zadoščenje za ono „klofuto“, ki nam jo je hotel zadati poročevalec na shodu v Št. Jurju. Našo skupščino je posetil sam predsednik družbe sv. Cirila in Metoda, g. svetnik Senekovič. Slovenski javnosti kakor tudi glavnemu odboru te družbe bodi povedano, da se bo slovensko učiteljstvo zavzelo z vsemi svojimi močmi za to družbo, da se bo o nji lahko reklo: Družba sv. Cirila in Metoda izpolnuje svojo nalogo!

Drug vesel pojav je bil, da sta se našega parlamenta oficialno udeležila zastopnika slovenskega dijaštva, tako narodno-radikalnega, kakor tudi naprednega. To je pojav, ki bo imel trajen uspeh v političkem probujenju slovenskega naroda. S tem posetom se je ravno sklenila ona najboljša uspehe obetajoča vez, ki donese v dohledni dobi našemu narodu pravo svobodo, bodisi v duševnem bodisi v političkem ali pa gospodarskem življenju. — Dobre posledice tega poseta je pokazal takoj shod narodno-radikalnega dijaštva v Celju. Resolucije, ki so se tam sprejele z ozirom na šolstvo in učiteljstvo, so vzete popolnoma iz programa, ki so se tam spre-

jele z ozirom na šolstvo in učiteljstvo, so vzete popolnoma iz programa, ki je skupen vsemu naprednemu učiteljstvu vesoljnega sveta. Slovenski akademiški mladini, ki dela in hoče delati, veljaj izjava: Naš program je vaš program.

Naš parlament je posetil kot oficialni zastopnik „Jugoslovanske zveze“ v avstrijskem parlamentu najmarkantnejši njen član Ivan Hribar, mož, ki je s svojo politiško spretnostjo preprečil, da niso zrasla drevesa politiških švadronerjev do nebes.

In v zgodovinsko knjigo bomo morali zapisati poset tovarišev iz svobodne kraljevine Srbije, zatirane Hrvaške in iz napredne Češke. S tem posetom so nam najsijajneje dokazali, da nas smatra vsa slovanska javnost faktorjem, ki bodo v doglednem času odločevalnega in odločilnega pomena v slovenskem javnem življenju. Ta poset je bil obenem nekaka priprava za bodočo, vse slovansko učiteljstvo obsegajočo zvezo.

Ti naši vidni uspehi, ta naša samostojni, nad vsa pričakovanja krasno uspeli shodi ne dajo mirnega spanja našemu prijatelju — slovenskemu klerikalizmu. — In na vsak način je hotel slovanski klerikalizem pred slovensko in, lahko rečemo, pred slovansko javnostjo zmanjšati bleščeči izid tega shoda, je hotel javnosti pokazati, da v slovenskem učiteljstvu ni prave sloge, ni one stanovske solidarnosti, ki jo vidi slovanska javnost ravno na občnih zborih našega parlamenta. Obenem je pa hotel paralizirati naš samostojni nastop z nastopom onega slovanskega učiteljstva, ki more nastopati le pod patronanco onih klerikalnih voditeljev, ki so vse prej kakor pa prijatelji slovanskega učiteljstva in sploh pravega napredka.

In „Slomškova zveza“ je stopila zopet v akcijo. To je ona psevdo-učiteljska zveza, kjer ni niti toliko posvetnega učiteljstva, da bi moglo sestaviti odbor iz zgolj učiteljskih oseb; to je ona zveza, ki se je sramovala stopiti pred javnost z občnim zborom po v pravilih določenem času, temveč je bila nekako moralno prisiljena sklicati svoj žalostni občni zbor, ker drugače bi jo morala c. kr. vlada razpustiti. — Da bi pa ta svoj moralni „moraš“ nekoliko ublažila, je poizkusila najprej svoj uspeh zaradi slovanske javnosti — pač le pesek v oči slovenskim nerazsodnežem — v solnčni Gorici. — Uspeh je bil velikanski! Število aktivnega učiteljstva so morali izpopolniti razni penzionisti, a vkljub temu „sijajnemu“ številu članov niso mogli sestaviti odbora iz zgolj posvetnih učiteljskih oseb. Verodostojni viri govorijo, da vzame goriško „Slomškovo zvezo“ prvi sneg.

Iz spominov nanj.

Spisal Pavel Flerè.

(Konec)

„... Pridi na vsak način in pripelji s seboj tudi vaše kmete. Četudi ne bo vsak še naš pristaš, ko pride na shod, pa naj pride in vidi, kaj smo, kaj hočemo. Saj zato so shodi, da si pridobivamo tal in moči med ljudstvom...“

Tako mi je pisal, ko smo napravili v naši bližini volilen shod za naprednega kandidata.

In spoznal sem ga na tem shodu zopet v novi stroki — kot ljudskega govornika. Z mirno, prepričevalno besedo, osoljeno tuptam z naravnim humorjem, ki je pa ostro bičal nasprotnike, je govoril zbranemu ljudstvu. In vsi, pristaši in nepristaši, še celo od nasprotne stranke nahujskana banda mu je morala pritrjevati. Saj je pa tudi tako dobro vedel, kje žuli našega kmeta, poznal ga je tako natančno, kakor malokateri. Sam je zrasel iz njega in med njim, sam se mu je priklopil kot posestnik, sam je vedno poudarjal, da ni le učitelj v šoli, ampak tudi med ljudstvom...

Še z večjim pompom so sklicali po obstoječih pravilih že preminulo kranjsko „Slomškovo zvezo“ v zopetno življenje. Udeležba je bila naravnost „uničujoča“ za slovansko javnost. Mala dvorana hotela „Uniona“ je bila skoro premajhna za ono „imponujočo“ število slovanskega učiteljstva, ki se je sešlo na ta shod. Le škoda, da niso javnosti presenetili z avtentičnim številom teh „pionirjev“ prosvete slovanskega naroda. Sicer bi lahko pisali obširen komentar o teh „značajih“, ki jih je usoda privedla v okrilje „Slomškove zveze“, toda naša kolegijalnost jim odpušča ta korak, ker ne vedo — kaj delajo.

Ker pa je izprevidel slovanski klerikalizem, da pšenica pri „Slomškovi zvezi“ neče nikakor iti v klasje, da je slovansko učiteljstvo značajno kakor noben drug stan, se je spomnil znane devize: *N a m e n p o s v e č u j e s r e d s t v a*. In prvo tako sredstvo si je izmislila brihtna glava onega junaka iz ljubljanskega klerikalnega tabora, ki ima to čudno lastnost, da se ne boji nobenega živega krsta v mislih, a pred justico beži v deveto deželo. — Na Dobrovi so zborovali pod patronanco penzionista Ranta sami ugledni možje, ter so soglasno sprejeli prvo tako resolucijo, ki gotovo dovede vse slovansko učiteljstvo v „Slomškovo zvezo“.

To resolucijo smo objavili tudi mi, da po svoje pomoremo ohromeli „Slomškovi zvezi“.

Kot izpopolnitev tega fermana je obelodanil „Slovenec“ dne 28. septembra 1907, št. 224, pod firmo „Slomškove zveze“ drugo okrožnico, ki smo jo tudi priobčili. Večje kolegijalnosti ne morejo zahtevati od nas.

Je li hočemo pisati komentar takim izbruhom klerikalne onemoglosti, ki se jih je prijela, odkar so prišli do prepričanja, da slovansko učiteljstvo noče, pa noče v njihov tabor? Ne!

Sklepamo: Ob naši značajnosti si klerikalizem razbije svoje omotične glave! — Toda Slomškarji se prepričajo, da so resnične Hamletove besede: „*G o b o v e c n a j s e č e h a , n a š a k o ž a j e g l a d k a !*“

Nadsvetniško in učiteljsko mesto.

Nam Slovincem vlada ničesar ne da, vse si moramo priboriti. Najslabše razmere veljajo pa za slovansko učiteljsko paro. Klerikalci nas hočejo v žlici vode utopiti, povsod in vselej napadajo napredno učiteljstvo in mu izpodkopavajo ugled pri

Videl in občudoval sem te takrat, Graccha, kako si zavzemal zase vsa srca — zase in svojo idejo, ki je stala posebljena v tebi na govorniškem odru.

Kot političen nasprotnik ni postal nikdar oseben, nikdar se ni spustil na nivo svojih sovražnikov, ki so ometavali z blatom. Otrsel se je, zasmejal se jim in šel delat dalje... A oni so škripali v onemogli jezi.

Nikdar ni obljuboval na politiških shodih nemogočih reči; ni pravil poslušalcem o tem, kako se bo skrajšal šolski obisk, ni jim obetal zlatih hribov in gorá — ne, navduševal jih je za vero v lastno moč, v lastno delo; ustvarjal in obujal je v njih moče, ki naj ne prosijo in moledujejo, ampak zahtevajo. To je bila njegova deviza: *D e l a j i n z a h t e v a j p l a č i l o , v r e d n o s v o j e m u d e l u !* —

In kmetje so takrat zapuščali shod, si nabasali svoje pice in modrovali:

„Strmšek je dobro povedal. Izvrsten človek je. Srečna fara, ki ima takega učitelja.“

Vekoslav, in tvoji nasprotniki so pritrjevali! Veliko je bilo to zadoščenje, ki si ga dosegal, in moja duša se je vedno ra-

ljudstvu. Naši narodni sovražniki pa preganjajo narodno učiteljsvo ter z vso silo protežujejo poturice in omahljivce. Značajan naroden slovenski učitelj je tako med dvema ognjema. Tisti, katerih sveta dolžnost bi bila ščititi napredno učiteljsvo, pa so — žal! — le prepogosto brezbrizni, kakor jasno kaže spodaj navedeni slučaj. Strah nas je za bodočnost slovenskega naroda na Štajerskem, če se bo ta gonja zoper napredno slovensko učiteljsvo na Štajerskem tako nadaljevala in če merodajni slovenski faktorji ne bodo dajali večje zaslombe narodnemu učiteljsvu.

„Rajši Nemea — nego naprednega Slovenca!“ je dejal znani štajerski klerikalni kolovodja in v tem smislu „dehal“ na Dunaju in v Gradcu, ko je šlo za imenovanje vadniškega učitelja na c. kr. učiteljskišču v Mariboru. To je patentirana narodnost, pa že taka, da se Bogu smili. Razumemo, da je tem ljudem ljubši Nemea nego napredni Slovenec in to še celo v Mariboru, kjer je glavni tabor štajerskih klerikalcev, ne razumemo pa, kako morejo biti sicer narodni (!) in napredni (!) ljudje tako zaslepljeni brezbrizni, da pravijo: „Čemu toliko hrupa zaradi mesta vadniškega učitelja? Ko bi še kako nadsvetniško mesto bilo, bi se že izplačalo — tako pa le učiteljsko mesto!“

Hm, seve, učiteljsko mesto — kaj ne, to je vendar malenkost, ki se ne izplača, da bi bili na straži zaradi nje?! Ta brezmejna brezbriznost naših ljudi napram šolskim in učiteljskim zadevam se že maščuje v mariborskem, ptujskem in konjiškem okraju, kjer nemštvo prodira in klerikalizem cvete, da je veselje; ta preklicana brezbriznost napram narodnemu učiteljsvu se bo še bridko maščevala na vsem našem narodu in torej tudi na naših — faktorjih.

Če je učiteljsko mesto, pa bodi si že v Mariboru ali Zidanem mostu ali v zadnjem gorskem kotu, le malenkost, čemu pa posvečajo klerikalci tem „malenkostim“ toliko pažnje, čemu potem Nemci toliko preže in se trudijo za take „malenkosti“?! Ali moramo Slovenci res biti vselej in povsod sto let zadej, da ne uvidimo, da je vsako učiteljsko mesto vsaj toliko vredno v narodnem oziru kot kako nadsvetniško, če ne tu in tam še — več!?

Kakršno je učiteljsvo, takšna je baje mladina in mladina je baje

dovala in kopala v veselju, kadar je čula to indirektno kritiko na napade tvojih nasprotnikov — kritiko, ki je prihajala iz odkritih in poštenih src . . .

* * *

Obiskal sem tovariše v Št. Vidu in odtam smo se peljali z vlakom v Šmarje. Ko tam izstopim, zapazim v vlaku pri oknu Strmška. Bled in upadel je bil še bolj kot navadno v zadnjem času, glava mu je klonila še niže. Nasmehnil se mi je žalostno, in pristopil sem k vozu.

„Bil sem v Celju pri zdravniku; jutri nastopim dopust in se odpeljem na kliniko.“

„Kaj ti je tako hudo?“ Siromak, obraz njegov je kazal hujše, kakor je mislil sam.

„Gre mi za kožo, reši me morda le nož.“

Vlak je zažvižgal, podal mi je še enkrat desnico, sonce ga je poljubilo s svojim toplim žarkom na blede obraz, nasmehnil se mi je še enkrat — in videl ga nisem nikdar več . . .

up in bodočnost vsakega naroda. Nemcem in klerikalcem je to v resnici **dejstvo**, ki ga uvažujejo, naprednim Slovincem pa, žal, prepogosto **le puhla fraza**. Kako bi mogel sicer reči odlični slovenski narodnjak: „Čemu toliko hrupa zaradi učiteljskega mesta! — ko bi že kako nadsvetniško mesto bilo! . . .“ Napredna politika mora izpremeniti dosedanje napačno naziranje o vrednosti učiteljskih in nadučiteljskih mest za naš narodni obstoj in napredek, sicer smo izgubljeni; in če ne bo „Narodna stranka“ na Štajerskem intenzivneje delovala, postane Spodnje Štajersko domena za klerikalce in nemčurje. Če hočejo to — naj nosijo sami posledice za greh!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca kimovca 1907 K 121.080-68.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

— Med štajerskim učiteljsvom že dalje časa vre zaradi nedelavnosti „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Storilo se je že marsikaj, da bi se jo oživelo, a vse brez uspeha. Med ustanovitelji te „Zveze“ je bil tudi rajni Strmšek, ki je ob nje ustanovitvi govoril znamenito razpravo „Kaj hočemo“. Začrtal je tej „Zvezi“ idealno stanovske in narodne smotre, ki so se pa dosedaj, žal, razbili na osebnih nasprotjih nekaternikov. Da ta „Zveza“ ni uspevala, je bila za Strmška srčna rana. Ni čuda tedaj, da je še na smrtni postelji izrazil željo in prošnjo, naj se ta „Zveza“ oživi. Dne 12. avgusta t. l. je pisal s svinčnikom, leže v postelji, zalepko tov. Pesku, naj bi se ta „Zveza“ k življenju obudila ter se tudi tam osnoval odsek za izvenšolsko delovanje štajerskega učiteljsva. Zaradi tega je tov. P. sklical štajerske delegate in delegatinje po delegacijskem zborovanju „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ na

V okvirju okna sem še videl obraz njegovega sinka, ki se je vozil z njim in z žalostnim upom gledal na ljubljene očeta . . .

Od tistega časa je šlo rapidno z njim navzdol. Ne dolgo po tem zadnjem snidenju sem zvedel v Šmarju, da so ga poslali neozdravljenega domov in tedaj sem vedel, da je zapadel grabljivi smrti . . .

Razmere in delo mi ni dopuščalo, da bi ga obiskal na njegovem domu v bolniški postelji. Morebiti je bilo boljše tako! Mučno bi bilo gotovo gledati moža, v katerega smo stavili še toliko nad, strtega in uničenega na prostoru, katerega ni zapustil nikdar več, odkoder so ga odnesli le še pogrebei in ga položili v prezgodnjo gomilo . . .

Tudi mi ni bilo dano, da bi se udeležil njegovega izpoveda k počitku, k prvemu in poslednjemu počitku . . .

Zopet so me razmere priklenile za tisti čas na Ljubljano, kjer sem se ga dostikrat spominjal in sem vsak dan s strahom prijemal za novine, boječ se, da zdajzda čitam, da se je velika Vekoslavova duša ločila od njegovega telesa.

posebno posvetovanje o „Zvezi slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“.

Čeprav so bili delegati in delegatinje že utrujeni zaradi triurnega delegacijskega zborovanja „Zaveze“ in čeprav je bilo že pozno in so hiteli neštajerski delegati iskat prenočišča in večerje, vendar so Štajerci še vztrajali in ostali v dvorani, da se med seboj posvetujejo, kako bi se dalo omenjeno „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ oživiti, kar jasno kaže veliko zanimanje, ki ga ima štajersko učiteljstvo za to svojo deželno organizacijo.

Tov. Šijanec poroča, kako se je godilo slov. delegatom pri letošnjem zborovanju „Lehrerbunda“ v Gradcu, ker bi po pravilih te delegate bila morala „Zveza“ odposlati in ne posamezna učiteljska društva. Le razumnemu in taktnemu nastopu tov. Slanca, ki je situacijo koj izprevidel, se je zahvaliti, da „Lehrerbund“, ta za nas štajerske učitelje — tako slovenske kot nemške — važna organizacija, ni šel v nič, in sicer zaradi nedelavnosti „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“. Razni govorniki so še potem poročali to in ono, kaj se je že vse storilo, da bi se oživelo to „Zvezo“, a vse je bilo brez uspeha. Končno je bil soglasno sprejet predlog tov. Peska, da naj delegati in delegatinje o učiteljskih društvih poročajo o tem posvetovanju ter naj predlagajo, da naj učiteljska društva zahtevajo občni zbor „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“. — Občnega zbora še ni bilo nobenega, razen ustanovnega. — Določilo se je tudi, naj bo občni zbor v Celju v prvi polovici decembra t. l., in če bi vodstvo, oziroma odbor ne hotela sklicati občnega zbora te „Zveze“, se je naprosil in pooblastil tov. Gnus, da skliče onshod slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic še pred Božičem t. l., da se reši zadeva o „Zvezi“.

Pripoznavamo, da imajo člani vodstva te „Zveze“ že mnogo zaslug in tudi vemo, da imajo obilo narodnega in stanovskega dela, a vkljub vsemu temu — naša organizacija nikakor ne sme trpeti. Osebna nasprotja nekaternikov ne smejo biti ovira delovanju za interese celokupnega učiteljstva, temveč to ima pravico, da zahteva, da stopijo osebna nasprotja nekaternikov v ozadje pri interesih celote. In te pravice se štajersko slovensko učiteljstvo poslužuje, ko zahteva občni zbor te „Zveze“.

Če se „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ ne oživi ter ne bo delovala, se tudi štajerski „Lehrerbund“ raz-

In česar sem se bal, se je zgodilo. V petek, 16. avg. t. l., sem šel kot navadno večerjat in prvo, kar je bilo, sem zagrabil „Sl. Narod“ in nehote najprej zagledam notico, ki je brzjavno naznanjala njegovo smrt...

Imel sem dosti — pustil sem večerjo, pustil svoj „rizling“, ki sem si ga privoščil vsak večer merico in sem šel.

Navdajala me je le ena misel, da Vekoslava Strmška ni več med živimi... In hipoma sem čutil, kaj smo vsi izgubili z njim:

Domači skrbnega in ljubega očeta...

Učiteljstvo svojega tovariškega očeta in zagovornika...

Ljudstvo svojega učitelja in svetovalca...

Narodna napredna stranka štajerska neutrudnega sotrudnika v voditeljstvu...

Črna noč je zakrila belo Ljubljano, in v mojo dušo se je naselila tema in praznota... Plakala je za tvojo dušo, Vekoslav Strmšek!

ruši, in to bi bila velika škoda ne le za vse štajersko učiteljstvo, temveč prav posebej še za štajersko slovensko učiteljstvo. Mnogo perečih stanovskih vprašanj nam je še rešiti: regulacijo plač, službeno pragmatiko, odpravo tajne kvalifikacije itd. Vse to se nam — Štajercem — tem prej posreči, če bo vse štajersko učiteljstvo v stanovskih zadevah edino, če bo v skupni organizaciji močna falanga, ki bo res mogla kaj priboriti, ker priboriti si itak moramo vse, sami nam ne dajo ničesar! Če ne bo „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ poslovala, ne izgubimo slovenski štajerski učitelji le podpore nemških štajerskih kolegov, temveč bo slovensko štajersko učiteljstvo izgubljena, razkropljena čreda, in sicer v lastno škodo in v posmeh stanovskim in narodnim nasprotnikom.

Toliko truda je stalo, da se je ustvarila vzorna učiteljska organizacija na Štajerskem! — Nemško štajersko učiteljstvo ima svoj „Verband“, slovensko pa „Zvezo“, obe združeni imata v narodnih in političkih stvareh proste roke ter sta popolnoma neodvisni drugo od drugega, a za skupne stanovske interese sta „Verband“ in „Zveza“ združeni v štajerskem „Lehrerbundu“, ker, kar zadene štajersko učiteljstvo, zadene nemško baš tako kot slovensko. V stanovskih zadevah je treba skupnega nastopa in dela nemškega in slovenskega štajerskega učiteljstva, dokler nam reže kruh skupni deželni zbor, dokler nam zapoveduje skupni deželni šolski svet, a kakor že rečeno, v narodnih in političkih zadevah hodita „Verband“ in „Zveza“ vsak svoja pota.

In ta vzorna organizacija bi naj šla zaradi naše brezbriznosti raketom žvižgat?! Pa tudi to ne velja da bi bila slovenska „Zveza“ le na papirju, ker sramotno bilo za nas slovenske štajerske učitelje, da bi bili le pasivni del v deželni organizaciji, da bi bili le za štafažo nemškimi kolegom, ker bi bili ti potem upravičeni, da bi nas gledali po strani in nas smatrali za manj vredne. A ravnopravnini in upoštevanju hočemo biti, to bo pa le, če ne bomo spali, temveč delali.

Sicer pa nismo le ljudski učitelji, temveč tudi učitelji ljudstva, in baš „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ ima namen, da bi probudila in združila slovensko štajersko učiteljstvo za toli potrebno narodno delo. Ta „Zveza“ nam je v štajerskih stanovskih in narodnih zadevah tako potrebna kot ribam voda.

Prosim torej cenjene delegatinje in delegate, ki so bili pri tem posvetovanju v Radovljici, naj ne pozabijo o tem poročati v učiteljskih društvih in naj ne pozabijo predlagati, da naj učiteljska društva zahtevajo občni zbor „Zveze“ v prvi polovici decembra t. l. v Celju. Poziv za občni zbor se naj pismeno prijavi vodstvu „Zveze“ v Celje ter se tudi naj objavi v „Učit. Tovarišu“.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Bik in deset hudičev.

Žalostna slika iz ljubljanske okolice.

Ne bomo se prerekali z „Domoljubovim“ urednikom, od katere hudobne roke je prejel dopis iz Rudnika, ki je bil priobčen v 25. številki t. l., ampak objavljamo danes iz dotičnega dopisa le-ta odlomek:

„Kdo je zmešal priletnemu Ogorelcu vso glavo? Kdo je Ogorelčevega sina pripravil na to pot, na kateri je sedaj? (Op.

ured : Gospoda Ogorelca sta prava, dobra prijatelja šole in naprednega učiteljstva.) Prvi vzrok je bil naš učitelj Petrič. Ta je začel iskati primerne družčine, ker je doma ni dobil in hodil je okrog Ogorelca toliko časa, da je dosegel pri njem to, kar dela doma, namreč zgago po občini. Vso zagrizenost, ki je le našemu učitelju Petriču lastna, je zacepil v Ogorelca. Ako je bil vpliv Petričev na starega, izkušenega moža tako velik in poguben, kako poguben mora biti šele do šolske mladine.

Petrič sicer nima do velike večine otrok nobene moči, saj že otroci sami poznajo njegovo zagrizenost, ker jih v šoli izprašuje o pogovorih njihovih staršev — toda mi odločno zahtevamo in moramo vztrajno delati na to, da se Petriču vzame moč, zmešati samo enega rudniškega otroka. Mi ne moremo več trpeti, da bi ta — môra — še ležala na naši šoli! Zato, rudniški možje, na noge — naj velja kar hoče — da se temu odpomore!

V svojem listu (v št. 37.) smo objavili dopis Ljubljance. Ta piše med drugim: „Pretekli teden sem napravil par izletov v okolico in sem si pri tej priliki ogledal razne zanimivosti. Posebno pozornost sem obrnil šolam, o katerih sem čul, da so v ljubljanski okolici jako zanemarjene.*) V Rudniku sem občudoval prekrasno šolsko „palačo“. Ljubljance je pripovedoval dalje, da je srečal v Rudniku tamošnjega župnika, ki ima največ zaslug, da imajo v Rudniku tako šolsko palačo. On namreč z rekurzi zadržuje zidanje nove šole. Neki kmet je rekel Ljubljancu: „Naš gaspud znajo! Ljubljance je tovariša Petriča zavidal, ker stanuje v tako lepi hiši, v kateri rastejo kar iz tal — p r a v e g o b e! . . . Ljubljance je v svoji zafrkaciji in ironiji še marsikaj povedal, a danes mu svetujemo, naj napravi še enkrat izlet v Rudnik. Na šolski „palači“ bo zdaj zagledal duhovite napise, kakor: „Ivan Petrič je — Bik! Ivan Petrič je hudič.“ In poleg teh bo videl — hudiča — še devetkrat. Žalostno! Kaj takega je mogoče samo v Rudniku.

Soproga tovariša Petriča je sedela 13. septembra v vrtni goščavi v senci in pletla. Isti čas je prišel fajmoštrov učenec, recte mežnarček, meneč, da ni nikogar doma, prav potuhnjeno mimo k šoli in je z rjavo ilovico z debelimi in velikimi črkami na steno napisal sad — farovške vzgoje. Ko je prišel naš tovariš s svojimi 4 otroki z izprehoda domov, mu je soproga — plemenita in blaga žena po rojstvu in srečanju — seveda povedala o tem dogodku. Petrič se je čudil, da je to storil potuhnjeni mežnar, a verjeti je moral to tem bolj, saj mu je bila pisava znana.

Drugi dan je bilo vpisovanje v šolo. Pri tej priliki je tovariš Petrič navzočim staršem povedal, kdo je storil hudobijo na šoli.

In fajmošter so zvedeli o tem. Pomagajte, ljudje božji, mežnar ni storil kaj takega! — tako je šel glas po vasi. — Učitelja homo tožili, prič je tudi zadosti — in hajdi k „dohtarju“!

Tam so napravili velikansko tožbo. Tovariš Petrič in soproga sta prejela — povabilo za obdolženca „K glavni razpravi o obdolžbi, sproženi zoper Vas zavoljo — prestopka zoper varnost časti.“**)

Obravnava je bila 30. septembra ob 11. uri dopoldne. Malo pred obravnavo je pristopil k tovarišu Petriču odvetnik dr. Poček, zastopnik mežnarjev, in ga vprašal, če sprejme pogoje — (najbrže take, kakršne je narekoval rudniški „gaspud“), da bo obravnava prej končana. Naš tovariš ga je nemilosto odslovil.

*) To je žalostna resnica!

***) Mi imamo to „Povabilo“ v rokah.

Zdaj je poklical sodnik oba obdolženca. Najprvo je govorila Petričeva soproga, potem pa tovariš Petrič. Sodnik je nato vprašal mežnarja: „No, fant, ali si pisal ti na šolo?“ In iz mežnarjevih ust — v katerih so zobje sklepetali — je prišel počasi glas — ja!

Sodnik je vstal in zarentačil: „Veš, fant, petindvajset si jih zaslužil na r. .!“

In kam naj se je skrila v tem trenutku — najboljši advokat? Razjarjen kakor obstreljen lev je skočil pred ubogega mežnarčka in vpil: „Ti lump! Ti lump!“ — Oddahnil se je tudi pred vratmi zbor prič, namreč farovski hlapec, farovška dekla in druge žene, ki so jih „gaspud“ zbobnali skupaj — proti tovarišu Petriču in njegovi soprogi, meneč: Smo že zmagali!

In mladi mežnar je za resnico že zdaj prejel „žegnano“ kazen. „Gaspud“ fajmošter so ga takoj drugi dan spodili iz farovža.

Tako znajo „gaspud“ iz Rudnika!

Lep dušni pastir je res ta „gaspud“! Že dolgo vrsto let poižkuša na razne načine ugonobiti našega tovariša. Zdaj se je lotil še celo — učiteljeve žene! Ta duhovna posoda ne pomisli, koliko smrdljivega masla ima na svoji publi glavi. Ni še pozabljeno, kaj vse se je že godilo v rudniškem župnišču! Tudi najbolj zabiti ljudje, kakršnih je v ljubljanski okolici še mnogo, morajo slednjič izpregledati. In v Rudniku so to farško gonjo obsodili s tem, da ne hodijo boljši možaki nič več poslušat župnikovega hujskanja. Pri nedeljskih službah božjih vidiš, dragi Ljubljance, samo otroke in nekaj žensk in ducat analfabetov — boljših posestnikov ni več v cerkev.

E, vera peša, pa zakaj? Kdo je temu kriv? Sedem let ni v rudniški cerkvi niti orgljanja, da sira vno župnik do sledno vsako leto znesek za organista pobere do zadnjega vinarja. Kakšno pa je petje v cerkvi, si lahko mislimo. Razločka med oštarijskim in cerkvenim petjem tukaj ni spoznati.

Pa pustimo rudniško zanemarjeno cerkev, ker nas slednjič nič ne briga, saj tukaj mi nismo gospodarji. Gospodarji smo pa v šoli — in tukaj ne trpimo, da bi na hujskana svoja odločevala. In v Rudniku ima glavno besedo zopet le župnik. S pomočjo svojih podrepnikov je postal letos predsednik kraj. šol. sveta, slavni c. kr. okrajni šol. svet ga je imenoval pa še krajnim šolskim nadzornikom.*) Mož ima torej neomejeno moč nad rudniško šolo in njenim učiteljem — torej se mora vse zgoditi po župnikovi volji.

Krajni šolski svet sestoji iz župnika, potem iz treh njegovih podrepnikov, izmed katerih dva niti svojega imena ne znata podpisati, in pa še učitelj je zraven. Vemo, kakšni so sklepi takih krajnih šolskih svetov! Kar župnik reče — to drži, če hudič ni, zlasti ako je še učitelj popustljiv. In rudniški župnik ne more in ne more slišati o naših listih „Zvončku“ in „Popotniku“. Že nad dve leti se ruje naš tovariš s krajnim šolskim svetom zaradi tega. Pomoči je prosil pri okrajnem šolskem svetu, a kakšno je dobil — ako je je sploh kaj dobil — tega mi ne vemo, vemo pa da je rudniška šola na dolgu že dveletno naročnino na oba lista.

Ravno v Rudniku je najbolj jasno dokazano, kam pridemo, ako bi imeli farji šolo v rokah. Vse šolske oblasti so odločile, da se mora tukaj šola razširiti, ker je nad 200 šoloobiskujočih otrok in da se mora zgraditi novo šolsko poslopje — pa vse zaman! Da, ob takih razmerah se vse neha! Šolske oblasti, kje ste? Na tak način ne pridemo nikamor.

*) To je — uradno izzivanje. Škandal!

To smo zapisali z najboljšim namenom, da svet zve, s kakšnimi razmerami se bojujemo učitelji pri svojem težavnem poklicu. In takih razmer, do skrajnosti žalostnih, je največ v ljubljanski okolici. O Rudniku pa vzkliknemo še enkrat: Oj, srečni kmetje, srečna vas! Ubogi tovariš Petrič! Uboga rudniška mladina!

Izpred upravnega sodišča.

Vpokožitev ravnatelja J. Lapajneteta pred upravnim sodiščem na Dunaju dne 15. junija t. l.)

(Konec.)

Sledeče pa, za katero sem v rekurzu ponudil v slučaju potrebe dokazila, naj služi v dokaz, da je šolska oblast do najnovejšega časa, tudi po 9. marcu 1905, moje sposobnosti očitno priznavala.

Okr. šol. nadz. g. Albin Belar, ki je nadzoroval mešč. šolo meseca julija 1905 skozi več dni, je po nadzorovanju dne 15. julija sklical konferenco učnega personala, da mu priobči uspehe vizitacije. Bil je z učnimi uspehi jako zadovoljen, a meni se je zahvalil z besedami: Ich danke Ihnen im Namen des Dienstes für die Fortschritte der Schule; es freut mich, daß die Verfügungen, die ich getroffen, Früchte getragen haben.“

Pri razpravljanju o posameznih predmetih me je g. nadzornik pohvalil, daß er in einigen Klassen eine gewandte deutsche Aussprache konstatieren konnte.“

Da se uveri vsaj o nezanesljivosti, moje vpokožitev provzročivšega, zvedeniškega mnenja šolske oblasti, naj blagovoli visoki sodni dvor ti dejstvi primerjati z razlogi dekreta z dne 15. julija 1900, št. 3417, ki se istega dne niso upali, „me deklarirati za voditelja ljudske dvorazrednice“, ter me dolžili: „auf die Erzielung der so wichtigen Sprechfertigkeit sehen Sie bei den Schülern gar nicht“!?

Ako se še uvažuje, da me je šolska oblast dolgo časa nadlegovala, naj prosim iz razloga telesnega vprašanja za vpokožitev; da se je o taki priliki okr. šol. nadzornik izrazil „Herr Direktor, Sie haben sich viele Verdienste um die Schule erworben; schreiten Sie um die Pension ein, wir werden für einen ehrenvollen Rückzug sorgen“ in je predsednik okr. šol. sveta obljubo tolmačil tako, da mi bodo šteli eno leto več v pokojnino; ako se še ne pozabi, da so mi za naslednika imenovali kolego, katerega učne sposobnosti je sedanja šola nadzirujoča oblast enako črno slikala kakor moje, potem se mora priti do prepričanja, da pomanjkanje učnih in voditeljskih sposobnosti ni bilo nikdar pravi vzrok moje vpokojitve.

Odlok c. kr. dež. šol, sveta z dne 15. julija, št. 3417, je navedel vsaj nekaj dejanskega stanu, iz katerega je izvajal vpokojitveni razlog.

Jaz sem v vloženem rekurzu izpodbijal ta dejanski stan kot neresničen, oziroma pomanjkljivo ugotovljen.

Proti očitjanju, „daß ich beim Geschichtsunterrichte den Schülern nicht zusammenhängend erzählen, sondern auf bunt aneinander gereihete Fragen kurz antworten lasse“, sem odgovarjal, da zgodovine po izkazih šolskega kataloga sploh žepet letne poučujem.

Proti očitjanju, da dajem učencem prelahke in prereditavne naloge, sem opozoril, da sloni na zmoti to mnenje dež. šol. nadzornika, ki je v naglici mislil, da je pregledal zvezke

vseh razredov, a je videl le prve vaje prvega razreda mešč. šole.

S pavšalnim očitjanjem, „da ne vodim uradnih spisov“, sem se čutil žaljenega na svoji časti ter prosil ministrstvo, naj me, ako po posebnem odposlancu ne konstatira neresničnosti te dolžitve, pripusti vsaj k sodnemu dokazu iste.

Branil sem se tudi protivsem ostalim dolžitvam in stavil stvari primerne predloge.

Toženo naučno ministrstvo ne le ni sprejelo teh predlogov in ni ovrгло resničnosti mojih ugovorov, temveč je brez vsake potrebe, brez vsake podlage in brez utemeljitve odloka dež. š. sveta na mojo pritožbo reformiralo v mojo škodo (in pejus), ker je razširilo ugotovitev moje učne nesposobnosti na vrsto let! Da tako postopanje ne odgovarja ne zakonu ne resnobi slučaja, najmanj pa ugledu najvišje šolske oblasti, je jasno vsakomur.

Sledeči dogodki, ki so se vršili neposredno pred sklepom dež. š. sveta, da se proti meni uvede vpokojitveno postopanje, naj dokažejo, da organi, ki jih je odposlala šolska oblast nadzorovat moje službovanje, niso bili neprizadeti nadzorniki, torej niso mogli podati objektivnih referatov; na katere se sedaj sklicuje naučno ministrstvo.

Okr. š. nadzornik g. Albin Belar je prišel koncem šolskega leta 1903/04. Na moj vdani pozdrav odgovori: „Hat Er sein Pensionsgesuch noch nicht überreicht?“ Te besede so našle pot tudi v javnost, in jih vlada nikdar dementalala.

Meni ni do tega, da zve visoki sodni dvor, v kakem tonu si dovoljuje na Kranjskem okr. š. nadzornik občevati z ravnateljem mešč. šole, četudi zanj nisem prejel nobenega zadoščenja. Priobčujem pa nadzornikove besede, ker so po m. m. argument iz njegovih lastnih ust, s kakim namenom me je prišel nadzorovat in kak rezultat je hotel doseči s svojim nadzorovanjem.

Neposredni povod k vpokojenju je dal referat dež. š. nadzornika g. Franca Levca o njegovem nadzorovanju. Ko sem zvedel za vsebino tega neverjetnega poročila, sem se osebno podal k g. nadzorniku. Tedaj je g. Levec izrečno obžaloval, da je bil po smrti svojega sina zadržan, udeležiti se dotične seje dež. š. sveta, v kateri se je v njegovi odsotnosti prečital njegov prenapleni referat in na njega podlagi sklenilo vpokojitveno postopanje. Obžaloval je dalje, da ni več v njegovi moči zadržati uvedenega postopanja.

Ako je oddal g. nadzornik sam o svojem referatu tako sodbo (in zato sem ponudil dokaz), potem tudi ministrstvo ni smelo obtičati na besedah tega referata.

Ker sega ministrstvo vrsto let nazaj, in ker najbrže izrečena mi ukora nista ostala brez vpliva na postopanju dež. šol. sveta, zato si dovoljujem pojasniti tudi genezo teh dveh kazni. Prvi ukor se mi je izrekel po prizadevanju prejšnjega predsednika okr. š. sveta, proti kateremu sem zastopal mnenja, da je prva instanca mešč. šole nadzirujoče šolske oblasti krški krajni in nekrajni š. svet, kakor je on hotel. Visoko upravno sodišče je o tem vprašanju razpravljalo dne 13. septembra 1899 ter v sodbi št. 13.991 zavrnilo pravni nazor okr. glavarja in pritrdilo mojemu. Vkljub temu in vkljub moji prošnji se mi pa izrečeni ukor ni preklical.

Za drugi ukor je skrbel sedanji dež. š. nadzornik. Zaradi netočne njegove informacije se me je obdolžilo, da sem zapravil važno uradno listino (učni načrt) izza ustanovitve šole (l. 1883).

Ko sem stvar pojasnil, se me je zaradi tega sicer opravičilo, a moji prošnji za preklic ukora se ni ugodilo iz razloga, ker je na dotični listini (torej iz l. 1883.) manjkala oznaka eks-hibitne številke! — Tudi ta moja obsodba meče senco na svojega sodnika.

Moji letni aktivitetni dohodki neposredno pred vpokojenjem so znašali 3160 K. Dež. š. svet mi je odmeril pokojnino le od zneska 3060 K, in je naučno ministrstvo z izpodbijanim odlokom moj rekurz proti tej odmeritvi zavrnilo. Naučno ministrstvo je bilo mnenja, da „remuneracije 100 K, katero sem užival za vodstvo enoletnega učnega kurza v smislu dež. zak. z dne 30. julija 1900, št. 17, ni smatrati za del dohodkov, ki štejejo v pokojnino.“

To mnenje, ki ga opira ministrstvo na izraz „remuneracije“, je krivo.

V smislu al. 2 § 61. zak. z dne 30. julija 1900, se štejejo za del plače, od katere se odmeri pokojnina, vse starostne in funkcijske doklade šolskih voditeljev.

Doklada 100 K, ki sem jo užival za vodstvo dopolnujočega učnega kurza, je po svojem bistvu funkcijska doklada. Za nazor sam ne gre prvič, ker zakon ni podal na nobenem mestu pravne nravi „remuneracije“, drugič ker po statutu kurza nisem užival navadne remuneracije, temveč „stalno remuneracijo“ („ständige Remuneration“ § 5). Gre za bistvo te doklade.

Že višje ad 1) citirane postavbe določuje v tem pogledu: § 10. šolske novele (drž. zak. z dne 2. maja 1883, št. 53): „Mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse des Ortes können mit einzelnen Schulen, Anstalten zur Pflege, zur Erziehung und zum Unterrichte noch nicht schulpflichtiger Kinder, sowie spezielle Lehrkurse für die der Schulpflichtigkeit entwachsene Jugend verbunden werden.“

Točka 4. naredbe nauč. m. z dne 10. aprila 1885, št. 1985: „betreffend die Einrichtung der nach § 10 des Gesetzes vom 2. Mai 1883 mit allg. Volks- und mit Bürgerschulen zu verbindenden Kurse für die der Schulpflicht entwachsene Jugend“ slove: die ... Lehrkurse unterstehen der für Volksschulen eingesetzten Schulaufsicht; dem Leiter der Schule obliegt die unmittelbare Leitung des Lehrkurses.

Točka 8. iste naredbe:

Die Landesschulbehörden werden bis auf weiteres ermächtigt, die Statuten der speziellen Lehrkurse zu genehmigen. Posebna naredba nauč. min. z dne 10. aprila 1885, št. 1985, na deželne oblasti je priporočila uvaževanje med drugimi sledečega momenta:

In jedem Falle ist der ... Grundsatz festzuhalten, daß die pädagogische Leitung des mit einer allg. Volksschule oder mit der Bürgerschule verbundenen speziellen Lehrkurses dem Leiter der betreffenden Volksschule gegen eine z u b e s t i m m e n d e Remuneration zukommt.“

Naredba nauč. min. z dne 26. junija 1903, št. 22.503, poudarja v uvodu: „Es hat sich die Notwendigkeit ergeben, die Bestimmungen der h. o. Vdg. v. 10. April 1885, Zl. 1985, ... in einer den Bedürfnissen der Gegenwart entsprechenden Weise zu ergänzen und auszubauen“, in ukazuje v § 4. glede honoriranja ravnatelja za vodstvo kurza: Bei Sicherstellung der Mittel zur Erhaltung des letzteren (Direktors) ist auch auf die Aussetzung einer entsprechenden Remuneration für diese Mehrleistung Bedacht zu nehmen.“

Končno določuje od dež. š. sveta aprobirani statut kurza, ki sem ga vodil, v § 5.:

Der verantwortliche pädagogisch-didaktische Leiter des Unterrichtes ist der jeweilige Direktor der Bürgerschule in Gurfeld. Ihm obliegt . . . der Leiter besorgt . . . Für seine Mühewaltung bezieht der Direktor als Leiter des einjährigen Lehrkurses eine ständige Remuneration von jährlich 100 K.

Iz teh zakonovih določb sledi:

a) da sem užival doklado 100 K za vodstvo, kot voditelj enoletnega učnega kurza, torej za enako funkcijo, kakor funkcijsko doklado za vodstvo 3razredne meščanske šole v smislu § 41 drž. zak. z dne 30. aprila 1886. št. 11, ki sem mi je štela v pokojnino;

b) da je bila uživana doklada stalna, ker je tudi učni kurz stalna institucija in organično spojena s stalno 3raz. meščansko šolo;

c) da nisem imel pravice temveč dolžnost, prevzeti kot ravnatelj m. š. tudi vodstvo kurza, da po zakonu nisem smel odkloniti vodstva, temveč sem se tej novi funkciji moral podvreči; funkciji ravnatelja m. š. in voditelja kurza sta po zakonu nerazdružljivi, ravnatelj postane ipso facto voditelj kurza.

Ti znaki sestavljajo na eni strani bistvo „funkcijske doklade“, ki se na Kranjskem štejejo v pokojnino, na drugi strani pa izključujejo pojmov pokojnino neuračunljive remuneracije, ki mora vsekakor biti le honoriranje opravka, ki si ga je učitelj prostovoljno naprtil, za katero se je sam potegoval.

Ako se končno upošteva še besedilo najnovejše naredbe z dne 26. junija 1903, št. 22.503 (ist auf die . . . Remuneration für diese Mehrleistung Bedacht zu nehmen), potem se pride do zaključka, da zakonodajalec ne smatra vodstva kurza za samostojen opravek, temveč za pomnožitev ravnateljskih dolžnosti, torej tudi doklade 100 K ne za posebno funkcijsko doklado, temveč za povišek ravnatelju pristoječe funkcijske doklade. Kot tak pa deli z njo pravno usodo.

Do te interpretacije sili tudi ratio ministrstva, ki name-rava iz teh enoletnih učnih kurzov, ako dovoli zakonodajalec ustanovitev štirirazrednih mešč. šol, napraviti četrti razred m. š. Da bo ravnatelj 4razr. m. šole užival višjo funkcijsko doklado od ravnatelja na 3razr. m. šoli je očitno.

Gospa Hotschevar je tudi zagotovila glavnico 60.000 K za vzdrževanje dopolnujočega razreda na m. šoli v eni ali drugi pravni obliki.

Ker je torej argumentacija nauč. min. tudi v tem pogledu kriva, se mi je imela odmeriti pokojnina od zneska 3160 K, in je izpodbijani sklep neveljaven.

Na podlagi izvedenega stavi vdani predlog:

Visoko upravno sodišče blagovoli izpodbijani ministerialni odlok razveljaviti.

Podpis.

* * *

Tej obravnavi je predsedoval c. kr. senatni predsednik pl. Jacobi; votanti so bili: dvorni svetniki dr. Balko, vitez pl. Falser, Malnič (rodod goriški Slovenec) in pl. Weiß; zapisnikar adjunkt Rohrer. Tožitelja, ki je bil tudi sam navzoč, je zastopal in zagovarjal še dunajski advokat dr. pl. Kozich (rodod Hrvat); naučno ministrstvo je zastopal podtajnik dr. Womela.

Najprvo so se prečitale iz pritožbe najmarkantnejše točke; potem tisti stavki iz razlogov vpokojenja ravnatelja Lapajnet, s katerimi je bil on najbolj poornjen.

Nato je dobil besedo dr. Kozić, ki je v logičnih in pre-pričevalnih stavkih najboljše oblike dokazoval nezakonnost vladnega postopanja, poudarši posebno to, da je bil ravnatelj Lapajne dolgo dolgo dobo let neomadeževan in da je vse storil, kar se je od njega zahtevalo, da se je skoziinskozi le zakonov držal itd. Vlada bi mu bila morala dovoliti, ker že drugega sredstva Lapajne ni mogel v svojo obrambo več najti, da bi bil pred c. kr. izpraševalno komisijo nanovo dokazal svojo učno sposobnost.

Vladni zastopnik, ki je prav mogočno govoril, tudi ni zanimal, da ne bi bil ravnatelj Lapajne več „učno sposoben“, ampak za „službo porabljen“ ni več. S tem je menda hotel reči: Zmožen in porabljen bi bil še, a učna uprava ga več ne mara uporabljati. Zastopnik ministrstva je še povedal, da je došlo na ministrstvo še po vpokojitvi ravnatelja L. od deželnega šolskega sveta raznovrstno počrnujenje njegove osebe. Naravno, ker se je deželni šolski svet bal, da pogori pri upravnem sodišču.

Ravnatelj Lapajne je tudi dobil besedo in poudarjal, kako se je trudil na svoji nemški šoli s slovenskimi otroki, kako je bil z njim zadovoljen okrajni šolski svet, ki ga je nastavil, plačeval in ki ni nikdar predlagal njegove vpokojitve, in kako so bili vsi deželni šolski nadzorniki (pred Levcem) z njim zadovoljni itd. itd.

Ta ustna obravnava je trajala eno uro.

Nato se je senat, v katerem je bil poročevalec Slovenec Malnič, umaknil k svojemu tajnemu posvetovanju. In čudno, čez vse čudno! To posvetovanje je trajalo skoro dve uri, iz česar se sme sklepati, da predlog poročevalčev, naj se je ta glasil že tako ali tako, prisnatu ni obveljal.

Senat se je po tem dolgem posvetovanju povrnil v sodno dvorano, kjer je razglasil predsednik razsodbo, ki se je glasila: Pritožba se kot neutemeljena zavrne.

Iz razlogov, ki to razsodbo utemeljujejo, navajamo, da se je upravno sodišče prepričalo, da je bil deželni šolski svet že pri prvi vpokojitvi (16. marca 1905) navedel razloge, da po § 53. državnega šolskega zakona šolske gosposke niso dolžne, pustiti učitelja k novemu izpitu, če on sam to želi, da remuneracije (četudi so stalne) ne pridejo v poštev, kadar se pokojnina odmeri itd. itd.

* * *

Cela obravnava je bila jako zanimiva. Ugodnega izida tožiteljsam ni pričakoval; zakaj ugled c. kr. učne uprave bi bil preveč trpel, ako bi bil s svojo pritožbo prodrl.

Sicer se je bil pred leti tudi istrski učitelj v enaki zadevi obrnil na upravno sodišče, a tudi brez zmage. Ali je tudi on imel prepričanje o svoji nedolžnosti kakor ravnatelj Lapajne, nam ni znano.

Pisarna.

LVII.

Vprašanje: Pri nas smo dobili letos še enega duhovnika (kaplana) in sedaj bo zahteval župnik dvakrat v tednu „šolarske maše“. Prosim pojasnila, sem li dolžan jaz ali gđč. tovarišica otroke pri mašah nadzorovati? Kako se naj odgovorim? To bi bilo za učiteljstvo nekaj novega dela in skrbi.

Odgovor: V zadevah božje službe in božjeslužnih vaj, ki se jih naj udeležijo učenci pod nadzorstvom učiteljstva, nista

kompetentni niti domače učiteljstvo niti duhovščina, marveč le c. kr. okrajni šolski svet. Če dobite od te šolske gosposke obvestilo, oziroma ukaz, da bo dvakrat na teden šolarska maša, tedaj je dolžnost šolskega vodstva, da preskrbi potrebno nadzorstvo šolske mladine pri dotičnih mašah. Kakšno naj bo to nadzorstvo, oziroma kdo naj nadzoruje šolarje, to določi domača učiteljska konferenca ali pa šolsko vodstvo.

LVIII.

Vprašanja: 1. Ali šolski voditelj mora pismeno prositi za dopust in prošnjo predložiti vsakemu udu kraju. šol. sveta v podpis? To zahteva župnik, ki je krajni šol. nadzornik.

2. Ali ima šolski voditelj pravico naročiti s a m tiskovine? Krajni šolski svet jih je kar naročil, ne da bi povprašal šol. voditelja, kaj in koliko. Ako ni o tem nobene določbe, moramo izposlovati tak odlok.

3. Krajni šolski svet mi je odrekel vse pisarniške potrebščine, kakor papir, peresa, tinto itd. s pretvezo, da imam itak voditeljsko doklado. Kaj naj ukrenem, da pridem do poplačila teh izdatkov?

4. Šola je večrazrednica in nima ne pisarne ne sobe za učila. Učil je precej, kam naj jih spravljam, da se ne pokvarijo. Prepustil sem eno sobo z namenom, da bo notri pisarna, in sem zahteval, da naj skrbe za kurjavo pisarne. Krajni šol. svet mi je kratkomalo rekel: V šoli pišite ali pa v svojem stanovanju. Pozimi sem večinoma v kuhinji, kjer je toplo, zvečer šele zakurim v spalnici. Ene sobe sploh ne kurim, le če bi pisal v nji. Dosedaj so dajali v ta namen 2 sežnja drv, sedaj pa so (novi kraj. šol. udje) tudi to odklonili. Ali sem primoran v šolski sobi pisati (ki po šoli tudi omrzne), ali moram svoje stanovanje, ki ni sicer kurjeno, v ta namen kuriti?

A. P. G.

Odgovori: 1. Prošiti se mora; ali ustno ali pismeno, o tem ni določbe. Prošnja se predloži le predsedniku. Ali jo sam reši ali pa predloži skupnemu krajnemu šol. svetu, to je njegova stvar.

2. Ker krajni šolski svet tiskovine plačuje, ima tudi pravico, naročiti jih. Toda njegova dolžnost je, naročiti take, kakršne so predpisane, in v pravi množini. Ako stori napake, naj se šolski voditelj pritoži.

3. Kar potrebuje šolski voditelj teh potrebščin z a š o l o, jih mora krajni šolski svet plačati.

4. V tej točki pa je Vam težko svetovati, ker v zadevi šolske pisarne in sobe za učila ni v zakonih določil. V tej zadevi je treba, da se sporazumete s krajnim šolskim svetom, s katerim sploh kaže, da dobro izhajate, ker je on vendar Vaša prva, četudi najnižja predpostavljena šolska oblast.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljski krožek Št. Vid pri Ljubljani ima svoj sestanek v četrtek, 17. t. m. popoldne ob 4. uri v gostilnici pri „Slepem Janezu“.

Gostje dobro-došli! Na snidenje!

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v četrtek dne 17. oktobra t. l. ob 1. uri popoldne v deklški šoli v Rudolfovem. Vzpored:

1. Kako naj se poučuje kmetijstvo v ljudski šoli, predava g. R o h r m a n n.

2. Poročilo o „Zavezinem“ zborovanju v Radovljici, poroča M a t k o.

3. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi

o d b o r.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je zborovalo dne 3. oktobra v Dutovljah. Udeležencev je bilo poleg precejšnjega števila članov tudi nekaj tovar. gostov iz Tolminskega in tržaške okolice.

Po nagovoru in pozdravu predsednikom je pozdravil navzoče v imenu „Učit. društva za tržaško okolico“ tudi tovariš Ferluga. Nato se je prečital in overil zapisnik zadnjega zborovanja.

Referat „Tehnika“, ki nam ga je podal tov. Anton Merič, je bil kaj interesanten, temeljit in zato jako marljivo sestavljen. Zbudil je največjo pozornost vseh navzočih. Zaradi prevelike obsežnosti bo referat nadaljeval pri prihodnjem zborovanju.

Zvršetkom se je referentu izreklo laskavo priznanje ter čestitalo od strani navzočih tovarišev in tovarišic.

Končno se je razpravljalo tudi o novoustanovljenem društvu „Kršansko-mislečih učiteljev v Gorici“ ter stavilo različne resolucije in predloge. Sprejele so se soglasno sledeče:

1. Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj, zbrano v Dutovljah 3. oktobra 1907., pomiluje vse kolege in kolegije, ki pod krinko krščansko-mislečega učiteljstva lezejo v jarem odvisnosti stare, že davno pokopane šole.

2. Vsak član „Krščansko-mislečih učiteljev v Gorici“ je kot član našega društva izključen.

3. Vsa vabila naj se odslej naslavlajo na šol. vodstva namesto na posamezne člane.

4. Vsa vabila in društvena poročila naj se kolkujejo z narodnim kolkom družbe sv. Cirila in Metoda.

5. Društvo bodi član „Glasbene Matice“ v Ljubljani.

6. Blagorodnemu g. Ant. Rebeku, c. kr. namest. svetniku v Sežani se čestita na novem imenovanju.

Slednjič se je izvolilo v odbor za politiško organizacijo in izvenšolsko delovanje sledeče tovariše: Anton Berginec, Anton Kosovel, Josip Ravbar in Franjo Vendramin.

Nato se je zborovanje zaključilo.

Politiški pregled.

* **Državni zbor.** Državni zbor je sklican k zopetnemu zasedanju na dan 16. t. m.

* **Dalmatinski deželni zbor.** V debato o šolskem proračunu je posegel dr. Trešić, ki je označil šolsko metodo kakor pogrešeno, češ, da je refleks nemške metode, in očital je vladi, da se noče ozirati na uspehe pedagogije v Hrvaški. Govoril je tudi o potrebi gozdarske, rudarske in posebno ribarske šole. — Posl. Biankini je predlagal ustanovitev ambulantnih tečajev za analfabete. Navedel je grozno dejstvo, da je od 600.000 prebivalcev 468.361 analfabetov; po Anderličevi metodi pa je možno tudi odraslega človeka v dveh mesecih naučiti čitati in brati. — Posl. Čingrija, referent finančnega odseka, je prečital proračunsko poročilo za l. 1907. Skupna potreščina za to leto znaša K 1.974.841. — Vladni poročevalec je povedal, da bo treba nad 1 milijon podpore v svrhu gospodarskega izboljšanja Dalmacije.

* **Štajerski deželni zbor.** Posl. Vošnjak je utemeljeval svoj predlog, s katerim se deželnemu odboru naroča, naj prouči vprašanje zaradi spremembe § 62. državnega šolskega zakona, da se občine razbremene pri ustanavljanju novih šol ter naj nekaj stroškov prevzmeta država in dežela. Predlog naj deželni odbor poroča o tem v prihodnjem zasedanju, se je naročil združenima finančnemu in naučnemu odseku.

* **V istrskem deželnem zboru** so poročali v seji 4. t. m. o ureditvi učiteljskih plač: I. kategorija 1920 K; II. kategorija 1680 K; III. kategorija 1440 K. Kvinkvenijev 6. — Zahtevalo se je pri namestništvu poseben urad za Istro.

* **V nižjeavstrijskem deželnem zboru** so dali deželnemu odboru nalog, naj stopi v stik z vojnim ministrom v svrhu agrarnih kurzov za vojake v aktivni službi.

* **Narodnosti in volilna pravica na Ogrskem.** Na Ogrskem se vodi živahna agitacija za splošno volilno pravico. To agitacijo so vodili doslej poglavitno socialisti, a zaostale niso tudi narodnosti zlasti v poslednjem času je opaziti živahno gi-

banje. — Pred par dnevi je narodnostni klub v Budimpešti imel svojo prvo sejo, na kateri se je govorilo o dosedanem delovanju. Doslej se je vršilo nič manje nego 120 shodov za splošno volilno pravico, a vršilo se jih bo še 200. Seveda jih madjarske oblastnije ovirajo v tem, kjer morejo ter prepovedujejo shode brez vsakega razloga. Poslanci so sklenili, da izpregovorijo v zbornici o tej stvari. Opazilo se je, da ni bilo v seji nobenega sbrskega radikalca.

* **Program tretje dume.** V program tretje dume sodi tudi reforma občinske in mestne uprave. Vlada se namerava pri teh reformah strogo držati reakcionarnih načel. Nadalje javljajo iz politiških krogov, da ima predsednik druge dume Golovin, tudi sedaj nade, da postane predsednik tretje dume.

* **Štatistika jezuitskega reda** podaja vrlo zanimive podatke. Po tej statistiki je v petero asistencijah v Italiji 1922 Jezuitov, na Angleškem 2754, na Francoskem 3087, na Španskem 3414, v Nemčiji 4336 Jezuitov. — Pri tem treba pomisliti, da asistencijo angleško obsega ne le Anglija, ampak tudi vse kolonije, asistenco špansko vsa Južna Amerika, dočim obsegajo asistenco nemško Nemčija, Avstro-Ogrska, Belgija in Holandska. Na Avstro-Ogrsko odpada 900 Jezuitov.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so zložili udeleženci letošnjega risarskega tečaja 6 K s pripomnjo, da prevzamejo pri zgradbi konvikta vsa slikarska in plesarska dela. Gospa Marija Kiferle iz Medvod od prodanih knjižic: „Slovenska abeceda“ za ženska ročna dela 5 K. Tov. Josip Bertok iz Sp. Škofelj 4 K kot preostanek „taroka“.

Letnino za učiteljski konvikt sta plačala tov. Ivan Kvarin tov. Bogdana Žižek od Sv. Martina v Rožni dolini pri Celju. Hvala!

Tovariši in tovarišice, sezajte pridno po Žirovnikovih Narodnih pesmih za šolsko mladino!

Ker niso mogočni, hočejo biti smešni. „Slomškova zveza“ hoče pri razpisih učiteljskih mest priporočati krajnim šolskim svetom v prvi vrsti Slomškarje, potem pa tudi nas. Mi seveda s primerno zahvalo odklanjamo to klavno priporočilo, nasproti temu pa priporočamo brunnim Slomškarjem, na rajši posredujejo pri oddaji mežnarskih služb in pri oddaji služb farovških kuharic. Slomškarji in ti sodijo kategorično skupaj, mi in Slomškarji — pa ne.

Dodatek k razdelitvi učiteljev. „Slovenec“ je razdelil učitelje, ki ne spadajo k Slomškariji, na šest razredov. Razdelitev Slomškariji bi bila primeroma ta: 1. Neznačajneži. 2. Koristolovci. 3. Tercijali in tercijalke. „Slovenec“ ta razdelitev ne bo morda všeč, a mi mu priporočamo z mirno vestjo, da naj vse tri kategorije prizna, ker je to najprimernejša razdelitev poleg one, ki smo jo imenovali zadnjič.

Kaj rečejo na to naši nemški, napredni tovariši? Kakor znano, hodi zastopnik Nemcev v dež. šolskem svetu kranjskem s kleriki lei. S pomočjo tega bodo klerikaleci prizadjali kdovekoliko krivic učiteljstvu. Kaj porečejo k temu nemški kolegi, ki jim je isto geslo kakor nam: Napredek in svoboda! Kako pa se strinja sedaj to s stanovsko zavestjo, če njih politiški somišljenik pomaga zatirati učiteljstvo?! Po tej poti ne pridejo nemški kolegi do svojega smotra, t. j. do svobodne šole.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani bi bila rada deležna tudi letošnje vinske trgatve. Znano nam je, da trpi vinogradnik veliko truda, znoja in žrtev, preden spravi pod streho svoj pridelek. Ko pa je to storjeno, je pozabljen trud in se veseli sadu svojega dela. Tu pa naj se spomni tudi velikega narodnega delavca, naše „Družbe sv. Cirila in Metoda“, in pevajoč v hramu, položi dar slovenski prosveti, ki jo ustvarja naša družba.

Družba sv. Cirila in Metoda razpolaga z večjim številom računskih listkov za gostilničarje in trgovce z napisom: „Mal položi dar domu na altar“, 2 vinarja se vračunata za „Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narodni gostilničarji in trgovci bi z uporabo teh listkov izdatno koristili našim slovenskim namenom, zato se pa nadejamo, da si jih naroče v

pisarni „Družbe sv. Cirila in Metoda“ vsi, ki mislijo in čutijo narodno.

Izplačevanje plač ljudskošolskemu učiteljstvu. Deželni šolski svet kranjski je sporazumno z deželnim odborom sklenil, da se bodo plače učiteljstva, ki se plačujejo mesečno vnaprej, izplačevale odslej že zadnji dan prejšnjega meseca, če je na 1. dan meseca nedelja. Izvzet je samo 1. januar, in ni mogoče dobiti plače pred tem dnevom.

Osebnosti na Kranjskem. Za provizorično učiteljico na Gorenji Krki je imenovana Friderika Hafnerjeva, za provizoričnega učitelja v Gribljah je imenovan Franc Kalan, doslej na Bledu. Za suplentko v Trsteniku je imenovana Ivana Logarjeva, za suplenta v Jesencih je imenovan Jožef Zicherl, za provizoričnega učitelja v Poljanah je imenovan Jožef Rom, za provizorično učiteljico v Koritnici je imenovana Katarina Vilharjeva. — Začasni učitelj v Dobropolju je postal Pavel Ločnik. Provizorična učiteljica na trirazrednici v Prečni je postala Angela Zurbčeva. — Absolvirani učiteljski kandidat Josip Wagner je imenovan za provizoričnega učitelja v Spodnji Šiški. Suplent v Dobrem polju Valentin Ivanuš je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. Absolvirana učiteljska kandidatinja Katarina Migličeva je imenovana za provizorično učiteljico v Št. Jurju.

Roditeljski večer je bil dne 29. septembra t. l. v sobi III. razreda v Begunjah nad Cerknico. Šolska soba je bila napolnjena samih staršev vsolanih otrok iz vseh vasi. Govoril je tov. nadučitelj M. Kabaj nekaj o odgoji sploh, specialno pa o detinski dobi do šolske dobe. Svoj govor je podprl z različnimi zgledi iz otroškega življenja. Posebno zanimivo je bilo podavanje o pogubljenih nasledkih slepe ljubezni staršev. Koncem razprave je omenil govornik ob kratkem razne razvade in napačnosti pri šolskih otrokih na poti iz šole in v šolo. Razpravljala se je tudi redna hoja v šolo. Starši so posegli živahno v razpravo. Vsakemu je bilo na prosto dano povedati to, kar se mu ni zdelo prav. Nerazdeljen pouk je bil koncem razprave spoznan in odobren kot posebna dobrotina za sedanje čase na kmetih. Starši so bili s predavanjem in različnimi pojasnili jako zadovoljni in hvaležni. Obljubili so, da bodo prihodnje leto o tem času zopet radi prišli poslušati predavanje o šolski dobi. Roditeljski večeri so za razvoj šolstva res silno potrebni in tudi jako koristni.

Novo šolsko poslopje za višjo dekliško šolo, oziroma za dekliški licej v Ljubljani so slovesno otvorili dne 4. t. m.

Za vadniškega učitelja na c. kr. učiteljskem v Mariboru je bil predlagan tudi slovenski prosilec g. Hinko Družovič, a tudi ta je propadel, čeprav ima izkušnjo za petje in glasbo in tudi izkušnjo za meščanske šole ter je izvrsten metodik in pisatelj, kar je pokazal z znamenitim delom „Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli“, ki ga je lani izdala „Slov. Šol. Matica“. — Toda Slovenec nima sreče! A kriva je temu ne le neodločnost in brezbriznost naših politikov, temveč celo njih popolno nerazumevanje važnosti učiteljskega stanu, kar kaže naš današnji članek „Nadsvetniško in učiteljsko mesto“.

Iz Dol pri Litiji nam poročajo, da so 26. dne meseca kimaveca t. l. blagoslovili in otvorili novo šolsko poslopje. Svečanosti se je udeležilo poleg gosp. c. kr. nadzornika Ljudevita Stiasnega trinajst gospodičen tovarišic in gospodov tovarišev iz sosednih krajev. Bil je lep dan. Z mlajev in šolskega poslopja so vihrale narodne in cesarske zastave. Okolo devete ure dopoldne se je zbrala šolska mladež pred novim šolskim poslopjem. Došlo je tudi nekaj občinstva. Gotovo bi ga bilo več, da ni bil dan blagoslovljenja in otvorjenja delavnik. Ob deveti uri je g. župnik Vaclav Filler blagoslovil novo šolsko poslopje. Po blagoslovu je bil nagovor in maša. Nagovor gospoda župnika je bil vznesen in jako izpodbuden z ozirom na stik doma in šole. Pri slovesni maši so peli g. tovariši kaj lepo. Po maši se je zbrala šolska mladež in njeni roditelji v drugem razredu. Tu je bil slavnosten govor, ki ga je govoril gospod nadzornik. Govor je bil krasen in zasnovan tako, da ga je lahko razumela šolska mladež in tudi njeni roditelji. Po slavnostnem govoru pa smo potovali v večni Rim. Na potovanju so nas spremljali gospod nadzornik, gosp. Rant in skioptikon. Da je bilo potovanje zanimivo, temu porok bil je gospod nadzornik, znan po svojih potovanjih in spisih tudi širši javnosti. Po potovanju pa je bila

šolska mladež pogoščena. Za pogostitev imata največ zaslug gg. Novak in Polak. Nato pa se je razvila živahna zabava, katere so se udeležili na večer tudi nekateri domačini, med katerimi smo videli tudi g. podjetnika Vertačnika. Škoda, da je čas tako hitel. Končno smo se morali razstati. Ostane pa nam upanje, da se v doglednem času zberemo zopet v krasni planski vasi. Zakaj obljubilo se nam je, da se ob ugodni priliki priredi šolska veselica, pri kateri se bode pokazalo, da v hramu prosvete sezidani denar ni mrtev, temveč nam nosi stoterne obresti v obliki izomike. Med brzojavkami, ki so nam došle na dan blagoslovljenja in otvorjenja, bodi omenjena posebno ona g. Ivanetiča iz Bosne.

Risarske opazke. Moderno slikanje po naravi zahteva spretnost pri mešanju barv. Učenec mora vedeti, da modra in rumena barva napravita zeleno, rdeča in modra — vijolično, rdeča in rumena pa žolto ali pomerančno. Začetniku to najbolj pojasni in v spomin vtisne barvni venec. Le na šolah, kjer učitelj dobi že izurjene risarje, tega ni treba. — Pri elementarnem perspektivnem risanju je neobhodno potreben perspektivni aparat, ki ga zahteva tudi še veljavna uradna instrukcija za risanje iz l. 1874. Da vse staro ne smemo zametavati, je tudi dokaz jako hvaljena Lukas-Ullmannova zbirka modernih risb, ki pa na prav mnogih mestih živo spominja na Eichlerjevo. Vsi novejši pripomočki za perspektivno risanje (n. pr. okvirčki z izrezo) ne dokažejo začetniku tega kakor perspektivni aparat, na katerem se tudi lahko pokažejo vidni (svetlobni) trakovi. Slehrno persp. pravilo naj se učencem pojasni s persp. aparatom in popolni z zgledi iz narave. Mehanična obravnava perspektive brez aparata nikakor ne zadostuje višjim razredom. Ako smo tudi vneti za napredek, ne zametujmo vse staro, če je dobro. Za vsa perspektivna pravila napravimo modele (podobne persp. aparatu), na katerih učenci vidijo ne samo predmeta in perspektivne podobe, ampak tudi vse vidne trakove, napeljene skozi podobnišče, ki določijo konturne poteze perspektive podob na podobnišču. Učenci tukaj natanko vidijo, kako nastane persp. podoba na podobnišču; drugi pripomočki tega ne pokažejo. Gotovo je dobra vaja za začetnike, ako tudi vse to narišejo, kar vidijo na persp. aparatu, oziroma na omenjenih modelih. Perspektivni aparat je torej za elementarno persp. risanje tako potreben, kakor računski stroj za elementarno računstvo. To utajiti, menda tudi ne bo izkušal kak polovičarski profesor iz Jene v svoji „Wichtigmacherei“. —

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Za nadučitelja v Hajdini je imenovan učitelj Jos. Vežjak od Sv. Urbana. — Za učitelja na deško okoliško šolo v Ptujju je imenovan Vinko Šerona od Sv. Barbare v Halozah. Stalna učiteljica v Šmarju pri Jelšah je postala odotna suplentinja Pavla Jakličeva.

Umrl je v Gorici g. Ivan Širec, nadučitelj v pokoju. Pokojni je služboval dolgo časa v Cerknem, potem v Boleu in končno v Tolminu, kjer je ostal vsem v dobrem spominu. — Šele malo časa je užival pokojnino v Gorici in že ga je pograbila neizprosna bela žena. — Sin Ernest je c. kr. vajnični učitelj.

Preizkušnje za usposobljenje za ljudske in meščanske šole se prične v Gorici dne 4. prih. m. ob 8. uri zjutraj. Prošnje je predložiti ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije v Gorici najkasneje do 20. t. m.

Imenovanje. Cesar je imenoval privatnega docenta na dunajskem vseučilišču, dr. Josipa Plemlja, za izrednega profesorja matematike na vseučilišču v Černovicah. G. dr. Plemlj je doma z Bleda.

Novo šolsko poslopje dobi Polšnik pri Litiji za dvo-razrednico; v Št. Jurju pod Kumom je dograjena trirazredna ljudska šola.

Zaradi škrlatice so zaprli v Gorici vse ljudske šole in otroške vrte. Zaprli so tudi 1. in 2. razred na gimnaziji in realki.

V Celju namerava „Katol. podporno društvo“, ki vzdržuje zavod šolskih sester, s pomočjo dobrovoljnih doneskov osnovati gospodinjstvo šole.

Državna zveza posredovalnic za delo v Avstriji prične na Dunaju svoje zborovanje.

Trgovski tečaj za deklice. Doznajemo, da je namestništvo podelilo šolskim sestram pri sv. Jakobu v Trstu dovoljenje, da otvorijo trgovski kurz za deklice. Kurz se otvori dne 15. oktobra in bo trajal 9 mesecev.

Zdravniki za umobolne so se dne 4. t. m. sestali na Dunaju na kongres.

Osebnost. Minister za nauk in bogočastje je premaknil vadniškega učitelja in okrajnega šolskega nadzornika za Trst in okolico, g. Ivana Nekermana, v IX. činovni razred.

Panorama Kosmorama. Ta teden je razstavljen Grška z nje mesti in morskimi lukami, Korfu s slikovito okolico; razne palače z imponantnimi vhodi. Zabavno in poučno za vsakega obiskovalca! Prihodnji teden bo razstavljeno „Kopališče ob Baltskem morju in okolica“.

Iz Vojnika poročajo: V nemško prisiljeno trirazredno ljudsko šolo so vstopili na novo v prvi razred celi štirje novinci! To je vsekakor veliko in govori dovolj jasno, kako potrebna je pri nas ta nemška šola. Pove nam pa tudi, kar nas prav veseli, da je naše ljudstvo začelo izpoznavati, kaj je prav in kaj ne, da je uvidelo, katera šola je slovenski mladini v korist in katera v škodo. — V slovenski šoli so razredi prenapolnjeni. Letos se je postavno razširila ta šola v šestrazrednico, kar je našemu kraju lahko v čast in ponos. Želimo le, da bi nam slovenska šola vzgajala mladino v pravem duhu, v odkrite, razvite značaje, kakor jih zahteva današnje življenje.

Nameščanje učiteljev v ptujskem okraju. Pišejo nam iz Ptuja: Če se hočeš potegovati za katerokoli učiteljsko mesto v ptujskem okraju, obleci frak in kar naravnost jo udari v Strašilovo šnopsarijo na Breg. Tam zagledaš v družbi raznih sumljivih obrazov boljše oblečenega možička, ki svojim visokim gostom jecljaje priporoča nemščino in — šnops. To so gospod Strachill: najodličnejši in najdelavnejši član okrajnega šolskega sveta, lastnik privilegija, nameščati učitelje ptujskega okraja, lastnik štirih šnopsarij — na Bregu, na Ptuju, v Mariboru in v Leskovcu — ter znamenit, a nekoncesioniran — kemik. Sredi te čedne družbe se suče, prijazno se smehljaje, majhna napihnjena gospa, ki toči in ponuja v slovenskem jeziku neko brozgo iz špirita in vode. To je gospa Štrašilova. Bila je svoje dni rahločutna učiteljica, a sedaj je navdušena in spretna prodajalka šnopsa. Ponižno se bližaj milostivi, globoko se prikloni, poljubi ji roko ter se ji dostojno predstavi. Če se boš lepo vedel, odvede te h gospodu ter te tudi tam priporoči. Bodi prepričan, da tvoja predstava ne bo ostala brezuspešna, zlasti ne, če si gospodu soprogu obenem obljubil in si voljan podpisati reverz, da boš na svojem novem mestu deloval v nemškem duhu in „daß du als Oberlehrer deine Schule in zwei Jahren ganz deutsch machen wirst.“ Če si vdovec, pošlji povrh svojo izvoljeno nevesto prosjačič k omenjeni dvojici in ne bo ti žal; če želiš biti nameščen na okoliški šoli, zataji svoj običajni „Na zdar!“, idi na Breg, se postavi pred Strašilovo šnopsarijo ter tam trikrat glasno zakliči: „Heil Bismark!“ in rešena bo tvoja grešna duša. Uspehi ne bodo izostali: če v kraju, kjer si nameščen, marljivo širiš „Stajerca“ in ob volitvah za Orniga agitiraš; če seješ prepir med ljudstvom in kolegi; če hodiš z mestnimi hajlovci na lov in se z njimi bratiš; če v nemških družbah, kamor pridno zahajaj, namenoma denunciraš svoje značajne kolege, ki bi ti pa pri nameravanih kompetencah utegnili biti nevarni. Na drugi strani pa plazi po farovžih in se hlina kot narodnjaka in vernega učitelja. Za šolo se ti ni treba dosti brigati, kolegialnost pa pusti kar v stran, „diese hört sich ja bei der Kompetenz so auf.“ Samoobsebi je umljivo, da imaš večkrat zahajati v Strašilovo gostilnico na Breg in tam narediti primerno ceho. Pazi pa pri tem, da ne prideš pri nadnatarju in Strašilovem naddvorniku Žanu v nemilost, sicer so vsi tvoji koraki zaman. Tako postopaj in v slučaju kompetence ti je mesto zasigurano. Če ti pa vendar ne gre vse tako gladko kakor želiš, ker ti je morda na poti mnogo starejši in tudi zaslužnejši kolega, ki že več let slušbuje v kraju, kamor ti kompetiraš, idi zopet k Strašilu in razkrij mu svoje bolečine. Strašil bo srdito udaril z nogo ob tla in rekel: „Wir werden sehen, ob sie ernannt werden oder nicht!“ — Šel bo naravnost k Ornigu, Ornig se bo peljal v Gradec, in za nekaj dni imaš dekret v rokah. Postal si „poštenim potom“ nadučitelj, a tvoj starejši in

zmožnejši kolega, ki si ga izpodrinil in katerega obitelji si siloma iztrgal kos boljšega kruha iz ust, ostane učitelj — toda značaj.

Razgled po šolskem svetu.

— **Risarska in slikarska šola. Rih. Jakopič in M. Sternen, Ljubljana.** I. Učni načrt. 1. Risanje in slikanje po živem modelu (človek, živali, rastline) in različnih neživih predmetih. 2. V mesecih: julij, avgust, september slikanje na prostem (model in krajinske slike). Pouk traja: dopoldan od 9. do 12. ure, popoldan od 2. do 4., zvečer od 5. do 7. ure vsak dan razen nedelj in praznikov. Večerno risanje (živ model) traja od oktobra do konca aprila. Pri risanju živega modela se razlaga po potrebi anatomija. Korektura po dvakrat na teden dopoldne, popoldne in zvečer. — II. Plačuje se mesečno naprej proti pobotnici, in sicer za: vsednevni pouk 30 K, dopoldanski 18 K, popoldanski 12 K, večerni 14 K. Izstop iz zavoda se mora naznaniti mesec prej. — Natančnejša pojasnila pri: Rih. Jakopiču, Ljubljana, Emonska cesta šte. 2. in M. Sternenu, začasno Godešič pri Škofji Loki.

— **I. državni gimnazij v Ljubljani** je razdeljen na dva gimnazija: nemški in slovenski. Nemci so tako s pomočjo klerikalcev dosegli svoj nemški gimnazij kot nemško trdnjavo v prodiranju proti jugu.

— **Laško učiteljske v Gradišču ob Soči?** Furlani se potegujejo za to, da bi dobili laško moško učiteljske v Gradišče. Prav! Gradišče je „la capitale del Friuli“. — V Gorico, ki je glavno mesto slovenskega dela dežele mora priti pa slovensko moško učiteljske! — Socialni demokrat Pittoni, poslanec tržaškega mesta, je 7. t. m. izjavil v listu „Lavoratore“, da so socialisti odločno za to, da se slovensko učiteljske premesti v Gorico, ki je v polni tretjini slovenska.

— **Zimski kurzi za stavbne obrtnike**, to je za zidarje, tesarje in kamnoseke, na c. kr. u m e t n o - o b r t n i s t r o k o v n i š o l i v Ljubljani se prične v pondeljek, dne 7. novembra. Vsak kurz obsega tri zimske petmesečne tečaje. Obiskovalci se morajo izkazati s starostjo 18 let in učnim izpričevalom dotične obrti. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo.

— **Nemškemu „Schulvereinu“** pristopajo zadnji čas posebno visoki avstrijski plemenitaši kakor ustanovniki.

— **Šolarji — panslavistični agitatorji.** Kako daleč sega madjarski šovinizem, se je zopet pokazalo nedavno v Roszahelyju, kjer je ravnatelj piaristiške gimnazije odklonil štiri slovaške fantiče, češ, da so v ljudski šoli uganjali panslavistiško agitacijo. Ravnatelj je utemeljeval odklonitev s tem, da sinovi narodnostnih voditeljev sploh uganjajo panslavistiško agitacijo takoj v prvem razredu ljudske šole.

— **Načrti za novo vseučilišče v Bolgarski.** V kratkem prično graditi v Sofiji novo vseučilišče. V to svrhu je bolgarska vlada razpisala tri nagrade za najboljše načrte. Prvo nagrado v znesku 10.000 levov je dobil pariški graditelj I. Breosson, drugo 7000 levov ženevska arhitekta Henrik Garien in Charles Bisoti. Tretji načrt je nagrajen s 5000 levi. Zgradba vseučilišča brez notranje opreme bo stala nad 3.240.000 levov, a zgrajena bo na velikem prostoru poleg Narodnega Sobrajanja na bulevaru „Car Osvoboditelj“.

Z gospodarskega polja.

— **Vnanji promet z blagom Bosne in Hercegovine v letu 1906.** Glasom uradnih podatkov je znašal leta 1906 izvoz blaga iz Bosne in Hercegovine 117.714.041 kron, dočim je znašal uvoz v istem letu 109.184.522 kron.

— **Novi vinski zakon** za Avstrijo, po katerem bodo inozemskemu vinu zaprte meje v Istri in Dalmaciji in po katerem se ne bo smelo prodajati ponarejenega vina, je bil objavljen dne 31. avgusta. Ta zakon stopi v veljavo 20. novembra t. l., tri mesece po objavljenju.

— **Nov premogovnik na Hrvaškem.** V planini „Velika“ v pošeski županiji so odkrili velike zaloge premoga; cenijo, da ga je en milijon tonelat. Za kopanje premoga snujejo podjetje, ki mu je na čelu Henrik Kramar iz Maribora.

— **Japonska razstava.** Kakor poročajo iz Tokija, se japonska vlada pripravlja na veliko razstavo, ki se otvori 1. aprila 1912. Razstava bo imela mednarodni značaj ter bo zavzemala prostor 100 hektarov zemljišča.

Raznoterosti.

× **Jubilejska obsodba na Bolgarskem.** Drugi dan po jubilejski slavnosti kneza Ferdinanda je zaplenilo okrožno sodišče časopis „Den“ ter začelo takoj razpravo proti glavnemu uredniku Velčevu zaradi obrekovanja in žaljenja kneza Ferdinanda. Inkriminiran je bil članek, v katerem se je govorilo o grupiranju strank v dva bloka, ena za državo, druga za državno glavo. Po kratkem zaslišanju se je izrekla obsodba ter je bil Velčev obsojen na 16 mesecev ječe in v globo 5000 levov. Značilno je, da se je ta obsodba izrekla tisti dan, ko je knez podpisal ukaz, naj se pomilosti 57 kazencev, med njimi 19 razbojnikov, dočim bo moral urednik kazni prebiti.

× **Brezžični brzojav.** Glasom uradne statistike, ki jo je dala napraviti vlada Zedinjenih držav, se razdele postaje brezžičnega brzojava sledeče: Zedinjene države 88, Anglija 43, Italija 18, Nemčija 13, Rusija 8, Nizozemska 8, Francija 6, Turčija 6, Argentinijska 5, Danska 4, Španija 4, Švedska 3, Gibraltar 2, Avstro-Ogrska 2, Rumunija 2, Mehika 2, Panama 2, Japonska 2, Egipt 2, Maroko 2, Mozambique 2, Tripolis 1, Costa Rica 1, Črna gora 1, Portugalska 1, Čile 1, Malta 1, Belgija 1, in Norveška 1. Skupno tedaj 254 postaj. Avstro-Ogrska mora seveda biti v isti vrsti z Egiptom.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1479.

Štajersko.

(145) 1.

V političnem okraju Celju se sledeče nadučiteljske in učiteljske službe v stalno popolnitev razpišejo:

Na trirazredni ljudski šoli z nemškim učnim jezikom v Storeh (krajni šolski svet Teharje, III. krajni razred) in pa na trirazredni ljudski šoli v Št. Petru na Medvedovem selu (III. krajni razred) po eno mesto nadučitelja.

Na dvorazredni ljudski šoli v Novi štifti (II. krajni razred) mesto učiteljice.

V Trbovljah - Vode (krajni šolski svet Trbovlje, II. krajni razred) na deški šoli eno mesto učitelja, in dekljski šoli eno mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj uradnim putem vložijo do dne 10. novembra 1907 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

**Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡**

Vydrove tovarne hranil

v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Franc Kollmann, Ljubljana

priporoča slavnemu učiteljstvu svojo bogato zalogo

stekla porcelana in podob,
kakor tudi svetilk za petrolej in elektriko.

Prevzema tudi vsa steklarska dela in zagotavlja najcenejšo postrežbo. (146) 12-1.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

**obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paleta za
dame, plašče za deklice itd. itd.**

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. — Gg. učiteljem in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

Učni načrti

v obeh jezikih
za ljudske šole
vseh kategorij na
Kranjskem

izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice po 60 h, po pošti 5 h več. Prodaja (6) 12-10

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani, Gradišče šte. 4.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
(20) 26-19 v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital	K 1053.737.339 88
Zavarovalnine	8.090.621 62
Izplačane škode in kapitali l. 1905	4.361.283 89
Rezervne in poroštvene zaloge	34.791.584 99
Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška)	2.188.391 24
Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva	34.087.781 48
Izplačana dividenda členom življenjskih oddelkov l. 1905	206.296 40
V vsem pa doslej	1.606.893 21
V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za	3.004.509 80
V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade	87.176.383 75

Vsa pojasnila daje

Generalni zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gosposke ulice št. 12.

Panorama kosmorama

Dvorski trg šte. 3 (pod „Narodno kavarno“).

Od 13. oktobra do vštetega 19. oktobra 1907: 138 3

Kopališča ob Baltskem morju in okolica.

Oporo gospodinji

sprejmeta takoj v nekem štajerskem slovenskem trgu zakonska učitelj in učiteljica. Skrbeti bo imela za odsotnosti staršev za 3 otročičke ter tudi nadzorovala posla in gospodarstvo.

Kje, pove iz prijaznosti urédništvo „Učit. Tov.“ 141 2-2

Naš denarni zavod.

(7) 24-19

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.— $\frac{1}{2}$ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vključenih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštних znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	" 18 " " " " 17 " " 6 " — " 18. " 3 " 56 "
C	" 24 " " " " " 23 " " 4 " 50 " 24. " 4 " — "
D	" 38 " " " " " 37 " " 3 " — " 38. " — " 66 "
E	" 46 " " " " " 45 " " 2 " 50 " 46. " 1 " 81 "
F	" 60 " " " " " 59 " " 2 " — " 60. " — " 70 "
G	" 70 " " " " " 69 " " 1 " 75 " 70. " 1 " 42 "
H	" 85 " " " " " 84 " " 1 " 50 " 85. " 1 " 26 "

Združni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice šte. 17.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju, Rotovška ulica 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

== Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank. ==

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfinejše. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznano dobro blago. — Solidna in točna postrežba.

Ljubljanska plinarna

priporoča svoj

137 12-2

angleški plinov koks

kot kurivo prosto dima, saj in smradu, pripravno za kurjavo v šolah in stanovanjih.

Cenjeno učiteljstvo in slavne šolske oblasti vabimo, da si ogledajo v ljubljanski plinarni naše

plinove peči ter aparate za kuhanje

katere imamo vedno v najbogatejši izberi na razpolago.

Filip Fajdiga

Ljubljana,

Sv. Petra cesta šte. 19

priporoča 136 14-3

častitemu učiteljstvu svojo

veliko zalogo

pohištva v vseh slogih.

Izdeluje tudi po naročilu.

Delo solidno in trpežno.

* * * Cene nizke. * * *

Hočete kupiti ceno in dobro pravobarveno blago?

Mána Jirsová, soproga učiteljeva

imejiteljica tkalnice v Novém Hrádku nad Metnjo, Češko prodaja kanefase, sefir, damast, platno, oxford, krizete, barhot, brisače, žepne rute, prte, serviete itd. 112 13-7

Naročite in prepričali se bode, da Vas Slovanka bratski postreže.

Svoji k svojim!

Vzorci franko.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

(118) 52-6

priporoča p. n. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu svojo veliko

zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbirko peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov.

Postrežba točna in solidna.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši

Prešernove ulice

šte. 3

poprej na Mestnem trgu
zraven rotovža.

v lastni hiši

Prešernove ulice

šte. 3

poprej na Mestnem trgu
zraven rotovža.

Stanje hranilnih vlog:
nad 24 milijonov K.

Rezervni zaklad:
nad 860.000 kron.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

134 12-2

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Neobhodno potrebno

za vsako šolo, vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Stenski zemljevidi in učila v slovenskem jeziku. Bauer C. F. **Vojvodstvo Kranjsko** (v slov.-nemški izdaji). Cena na platno razpeto v mapi 16 K, s palicama 18 K. Haardt-Rutar-Orožen, **Avstro-ogrška monarh.** Na platno razpeto K 13.—, s palicami K 15.—. Haardt-Orožen, **Evropa.** Na platno razpeto K 15.—, s palicama K 17.—.

Haardt-Orožen, **Polut.** Na platno 18 K, s palicami 20 K. Haardt-Orožen, **Palestina.** Na platno 16 K, s palicami 18 K.

Zemeljsko oblo. Cena v zaboju od K 1'40 do K 32.—. **Stenski abecednik** k abecedniku v stari Razinger-Zumrovi izdaji, na 13 tablic napet K 12'10, na 25 tab. K 18 10.

Svetopisemske slike v 32 koloriranih podobah K 24.—. Levec Janez, **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—.

Maier Anton, **Učne slike iz domoznanstva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto) K 1'40.

— **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2'50.

— **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.

— **Učne slike iz prirodoslovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2'50.

— **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1'50.

Majcen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—. Stiasny L., **Zbirka učnih slik.** I. zvezek 70 vin., II. zvezek K 1.—, III. zvezek K 1'50.

Pedagogiški letopis, IV. zv. K 3.—, V. K 2'50, VI. K 3.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2'40.

Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 4. snopič. (Realna knjižnica I. del) K 2'20.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.

Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 1. snopič. (Pomožene knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.

Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 5. snopič. (Bralna knjižnica. I. del.) K 2'20.

Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli,** 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2'20.

Družovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2'50.

Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.

Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica I. del.) K 2.—.

Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki, iz kemije itd. K 1'50

Javen telovadni nastop za ljudske šole višje stopnje ali meščanske šole. Sestavil in ilustroval J. Kren. Poslovenil J. Bajzelj. Cena K —'60

Zaloga vseh slovenskih knjig in muzikalij, bodisi kateragakoli založništva. — Sklad nemških, francoskih, angleških, italijanskih, ruskih itd. knjig in muzikalij. — Biblioteke: Reclam, Hendel (Bibl. der Gesamtliterat.), Engelhorn, Meyers Volksbücher, Universalbibliothek für die Jugend itd. — Muzikalije: Edition Peters, Universal Edit. Kollektion Breitkopf & Härtel, Kollektion Litolf, Edition Steingraber, Edition Urbanek, Praha. Abonenti se sprejemajo na znanstvene, ilustrovane in moderne liste itd. — Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani. 135 4-3

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice. Čipkasto blago, pajčolani, špikasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezenine. **Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.** Svilnati in baržunasti trakovi. Pozamenterija, porte in žnore, rezice, krepinice in žnore za tapetnike. **Krepi in flori za žalovanje.** Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Šerpe iz svile, čipk in volne. Nogavice za dame, dekleta in otroke. Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka. **Gumbi in različne igle.** Različne podloge in potrebšćine za krojače in šivilje. **Irtjske čipke,** vezene čipke in vložki. **Pajčolani** za neveste, mirtovi vencji. **Damsko perilo,** spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke. **Modrci** in potrebšćine za modrce. **Glace-rokavice** in rokavice za uniformirane, pletene, letne in zimске rokavice. **Kopalno perilo,** dišave, milo in ustna voda. **Krtače** za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute. **Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.** Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in sport-pasovi. **Nogavice,** naramnice, odeje in blazine za potovanje. **Kravate,** gumbi za manšete. **Za lovce:** telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice. **Ogrevalci** za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo. **Nahrbtniki,** ovratniki, robci. **Narodni trakovi** in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za vas važne in koristne! Razpošiljam po poštnem povzetju **za 12 K 50 vin.**

krasno, dobro in moderno opravo

kateta obstoji iz sledječih predmetov:
Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ?
Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.
I ovratnik po želji. Krasna kravata.
I par trpečnih nogavic. Močna brisalka.
Lestvne naramnice. 3 dobre žepne rute.
Vse v skladji lepo aranžirano.
Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugasjalo, vrnem denar nazaj, 4

Žirovnikove „Narodne pesmi za šolsko mladino“

(96) 23—10

se dobe edino v

„Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Izvod stane 20 h., s poštnino 3 h. več.

Vse šolske potrebščine

priporoča

139 3

trgovina s papirjem in galanterijskim blagom

I. TONI, Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 31.

ANTON ŠARC Ljubljana
Sv. Petra cesta 8

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. 119 52—5

Najnovjše modele za perilo radi pokažemo na ogled.

Strogo solidno blago. Švicarske vezenine. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica, Kolodvorske ulice št. 8.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovjšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. **O. Bernatovič.**

142 52—2

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—40 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznana najboljši, črni, medli

➔ lak za šolske table. ➔

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—40

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznано najboljše

prodaja (16) 50—38

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

== v Ljubljani. ==

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.